

Warszawa, dnia 20 stycznia 2021

**MINISTERSTWO ROLNICTWA
I ROZWOJU WSI**

Sekretarz Stanu
Ryszard Bartosik
Znak

sprawy:PRR.pr.071.10.2021PRR.pr.071.10.2021

Pan
Wiktor Szmulewicz
Prezes
Krajowej Rady Izb Rolniczych

W odpowiedzi na pismo z dnia 31 grudnia 2020 r. znak: KRIR/KK/1364/20 w sprawie zgłoszonego na VI Posiedzeniu Krajowej Rady Izb Rolniczych wniosku dotyczącego możliwości wiarygodnego potwierdzenia przez rolników paramentów jakościowych swoich płodów rolnych w stosunku do badań podmiotów skupowych poprzez stworzenie systemu odwoławczego, przekazuję następujące wyjaśnienia.

Jak MRiRW już informowało w piśmie z 22 października 2020 r., znak sprawy: OPS.dws.073.10.2020, w Polsce istnieje szereg możliwości weryfikacji wyników badań skupowanych płodów rolnych.

Oprócz zapisania warunków zgodnie z przepisami art. 125, art. 127, art. 148 ust. 2 oraz art. 168 ust. 4 i 6 rozporządzenia (UE) nr 1308/2013 *ustanawiającego wspólną organizację rynków produktów rolnych*¹, w celu uniknięcia sporów między sprzedającym a pierwszym nabywcą, w umowach przez nich zawieranych można zawrzeć postanowienia dotyczące pobierania i badania próbek produktów, wyboru laboratorium odwoławczego i ponoszenia kosztów w przypadku, gdy wyniki badań wykonanych przez skupującego nie są akceptowane przez sprzedającego.

Przykładem mechanizmu wspomagającego rozstrzygnięcie sporów pomiędzy rolnikiem a skupującym jest działające przy Izbie Zbożowo-Paszowej Kolegium Arbitrów, stworzone na potrzeby firm członkowskich zrzeszonych w Izbie, ale także działających na rzecz firm spoza organizacji. Celem Kolegium Arbitrów jest rozpatrywanie sporów między podmiotami gospodarczymi na tle wykonywania obowiązków wynikających z umów kupna-sprzedaży towarów rolnych. Warunkiem rozpatrywania

¹ rozporządzenie Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 1308/2013 z dnia 17 grudnia 2013 r. ustanawiające wspólną organizację rynków produktów rolnych oraz uchylające rozporządzenia Rady (EWG) nr 922/72, (EWG) nr 234/79, (WE) nr 1037/2001 i (WE) nr 1234/2007 (Dz. UE. L347 z 20.12.2013 r., str. 671, z późn.zm.)

sprawy przez Kolegium jest odpowiedni zapis w umowie kupna-sprzedaży, iż ewentualne spory będą rozstrzygane przez Sąd Arbitrażowy przy tej Izbie.

Jeśli w umowie zawarto zapis, że spory będzie rozstrzygać kolegium odwoławcze przy Izbie wówczas obowiązują zapisy zawarte w regulaminie Izby. Arbitraż jest odpłatny. Jeśli w umowie podmioty nie wskażą jednoznacznie, kto ma dokonać arbitrażu, wówczas jest on dokonywany przed sądem powszechnym.

W przypadku rolników indywidualnych sprzedających swoje plony do lokalnych punktów skupu, którzy nie mają w umowach wskazania laboratorium odwoławczego możliwe jest skorzystanie z odpłatnego wykonania badań jakości produktów rolnych w laboratoriach niezależnych od podmiotów skupowych. Aby wyniki analizy mogły stanowić dowód w sprawie weryfikacji podejrzenia oszukańczego działania podmiotu skupowego należałoby spełnić dwa warunki:

1. próbki powinien pobrać niezależny rzeczoznawca czyli osoba mająca aktualne uprawnienia (wiedzę praktyczną i teoretyczną) w zakresie pobierania próbek artykułów rolno-spożywczych,
2. analizy wykonać musi wiarygodne laboratorium tj. laboratorium posiadające akredytację Polskiego Centrum Akredytacji (PCA), które do oznaczania poszczególnych wyróżników jakości produktu stosuje metody referencyjne (odwoławcze) oraz posiada na te metody akredytację, co daje gwarancję wiarygodności i powtarzalności badań.

Rolnicy mający wątpliwości co do rzetelności wyników analiz próbek oddawanych do skupu artykułów rolno-spożywczych mogą skorzystać z samodzielnego wyboru przeszkolonego rzeczoznawcy (korzystając na przykład z informacji wojewódzkich inspektoratów jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych (wihars) prowadzących rejestry) oraz odpowiedniego, świadczącego usługi badawcze w potrzebnym zakresie laboratorium (np. korzystając z list dostępnych na stronach PCA). Niektóre laboratoria posiadają również akredytację w zakresie pobierania próbek. Przykładowo w zakresie produktów rolnych pochodzenia roślinnego szereg badań, z pobraniem próbek włącznie, może wykonać Dział Laboratoryjny Okręgowej Stacji Chemiczno-Rolniczej w Warszawie.

Również, na wniosek rolnika, Inspekcja Jakości Handlowej Artykułów Rolno-Spożywczych (IJHARS) może sprawdzić parametry skupowe w ramach oceny jakości handlowej zgodnie z art. 31 ustawy z dnia 21 grudnia 2000 roku *o jakości handlowej artykułów rolno-spożywczych*². Ocena jakości handlowej polega na sprawdzeniu, czy artykuły rolno-spożywcze spełniają wymagania w zakresie jakości handlowej określone w przepisach o jakości handlowej oraz dodatkowe wymagania dotyczące tych artykułów, jeżeli ich spełnienie zostało zadeklarowane przez producenta. Próbkę powinny być pobierane zgodnie z rozporządzeniem MRiRW z dnia 7 marca 2003 r. w *sprawie szczegółowych warunków pobierania próbek artykułów rolno-spożywczych*³, które określa ogólne wytyczne przy pobieraniu próbek wszystkich artykułów rolno-spożywczych, przez osoby posiadające potwierdzone kompetencje. Uprawnienia do pobierania próbek artykułów rolno-spożywczych, oprócz pracowników

² Dz. U. z 2019 r. poz. 2178 z późn. zm.

³ Dz.U. z 2003 r. Nr 59, poz. 526, z późn. zm.

IJHARS, posiadają osoby wpisane do rejestru rzeczoznawców prowadzonego przez wijhars, właściwego dla miejsca zamieszkania rzeczoznawcy. W celu ewentualnego pobrania próbki artykułu rolno-spożywczego, należy skontaktować się z takim rzeczoznawcą, aby ustalić warunki jej pobrania. Próbkę pobraną przez uprawnionego rzeczoznawcę mogą być przebadane w dowolnym, niezależnym, akredytowanym laboratorium zaakceptowanym przez obie strony. Wzajemnych roszczeń co do niespełnienia postanowień umowy, w tym sporów dotyczących kwestii wyników badań oceny jakości produktów, strony umowy mogą dochodzić na drodze sądowej przed sądami powszechnymi lub w ramach arbitrażu (sądu polubownego) pod warunkiem pisemnego sporządzenia między stronami zapisu na sąd polubowny.

Po przeprowadzeniu oceny jakości handlowej inspektor wystawia *świadectwo jakości handlowej*, którego wzór został określony w rozporządzeniu Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 18 grudnia 2002 r. w sprawie wzoru świadectwa jakości handlowej⁴. Za dokonanie oceny oraz przeprowadzenie koniecznych do wykonania oceny badań i wystawienia świadectwa jakości handlowej pobierane są opłaty zgodnie z rozporządzeniem Ministra Rolnictwa i Rozwoju Wsi z dnia 16 grudnia 2015 r. w sprawie stawek opłat za dojazd do miejsca oceny, czynności związane z dokonaniem oceny, badania laboratoryjne i wydawanie świadectw jakości handlowej oraz sposobu i terminu wnoszenia tych opłat⁵.

W celu dokonania oceny jakości handlowej rolnicy mogą zgłosić się z wnioskiem do właściwego miejscowo wijhars. Wzór wniosku jest dostępny na stronie internetowej www.ijhars.gov.pl i znajduje się w zakładce: *Wzory dokumentów oraz Kontrola jakości → Ocena jakości*.

Oprócz IJHARS, także baza laboratoriów Inspekcji Weterynaryjnej zapewnia rolnikom odpłatną możliwość wykonywania badań metodami akredytowanymi w kierunkach mikrobiologicznych oraz chemicznych dla żywca (mięso) lub mleka.

Istotną rolę w ograniczeniu poczucia nierzetelnego wykonywania badań przez punkty skupu płodów rolnych może odegrać Krajowa Rada Izb Rolniczych przy współpracy z wijhars i Ośrodkami Doradztwa Rolniczego, przekonując producentów rolnych do podejmowania wspólnych działań na rzecz współpracy z rzeczoznawcami, którzy mogliby świadczyć usługi dla lokalnej grupy producenckiej, spółdzielni, etc.

Niezależnie od powyższego informuję, że po sygnałach od uczestników rynku, w listopadzie 2020 roku MRiRW zwróciło się do właściwego producenta cukru w kwestii oznaczania zawartości cukru w burakach. W odpowiedzi producent cukru poinformował, że niska polaryzacja buraków cukrowych była wynikiem dużego nasilenia negatywnych uwarunkowań, które sprzyjały rozwojowi wielu chorób w okresie wegetacji.

Ponadto producent cukru poinformował m.in., że ocena jakościowa i odbiór buraków od plantatorów prowadzone były w oparciu o Instrukcję odbioru buraków cukrowych uzgodnioną

⁴ Dz. U. Nr 230, poz. 1932

⁵ Dz.U. z 2015 r. poz. 2328

z przedstawicielami plantatorów buraków cukrowych. Ocena jakościowa surowca prowadzona jest od wielu lat na automatycznej bardzo wysokiej jakości linii oceny surowca wg niezmiennych procedur, z zastosowaniem uznanej w Europie metody ICUMSA. Linia ta stosowana jest w wielu państwach Europy. Szczegółowy proces oznaczania polaryzacji oraz oceny zanieczyszczenia surowca zawarty jest m.in. w „Porozumieniu Branżowym” z dnia 17.01.2017 r. Wszystkie urządzenia analityczne posiadały aktualne wymagane prawem certyfikaty jakości, atesty, świadectwa legalizacji i wzorcowania. Z dokumentacji wynika, że zlecony przez plantatorów pomiar zawartości cukrów ogółem wykorzystuje do oznaczenia metodę zgodną z PN-90/A-75101/07. Jest to metoda służąca do oznaczania zawartości cukrów i ekstraktu bezcukrowego w przetworach owocowych i warzywnych, a nie tylko sacharozy, jak ma to miejsce w laboratorium cukrowni.

Jednocześnie producent cukru poinformował, że mając na uwadze oczekiwania ze strony plantatorów Zarząd Spółki w porozumieniu ze Związkami Plantatorów Buraków Cukrowych uzgodnił przeprowadzenie badań sprawdzających polaryzację buraków cukrowych dostarczanych przez plantatorów w roku gospodarczym 2020/2021 w niezależnym laboratorium. Próby takie zostały pobrane przy współudziale upoważnionego plantatora, zgodnie z zatwierdzoną procedurą. Ponadto wychodząc naprzeciw oczekiwaniom plantatorów, w wyniku spotkań z plantatorami uzgodniono także wstępne założenia do umowy kontraktacji buraków cukrowych na dostawy w kampanii cukrowniczej w roku gospodarczym 2021/2022.

Ryszard Bartosik

Sekretarz Stanu